गोविराजकृतोद्यापनम् ~~[illegible]~~

४६१९

4619

F.=5

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥ शिवरात्रिव्रतोद्यापनं लिख्यते । नमस्यां तां से-
नेपदेत्र योदश्यां च यथा । तेथिः कार्यो दयेसमुत्थाय दंतधावनपूर्वकं ॥१॥
कुर्यात्स्नानं प्रकुर्वीत स्थापयेत्कमलापतिं । लक्ष्मीनारायणस्याग्रे शि-
वरात्रावोबलग्रहः । पूजनं कलशं स्थाप्य द्रव्यतो येन पूरितान् । कुंभोपरिन्य-
सेत्पात्रं पवित्रं धूमतंदुलैः । पूजा तत्र प्रकर्तव्या विष्णोर्दीपश्च वेपशः ।
न्नदानेन सवस्त्रा पांध्येनतः कुर्याद्दिने दिने मुकुंदे । कैकैकी सालोत्थाशार्वनिवे-
चवेद्वयेत । प्रातःकांगोरोपूजनादेपवाहारं दिने दिने । मोमपात्ते मपैवेके कथा-
श्मसोबं वरायलो । नियम ग्रहणं मंत्रः । गोविंद ब्रउगनाथगोवर्द्धनधराप्प-
चा । शिवरात्रं करिष्यामि शरणं मे भवाच्युत । देन त्रयपेयाति क्रांतेवारिफलेव्रते
तवा । करिष्ये पारणं मातव्रतं मे फलं मस्विवाति । समुपोष्याशिवरात्रं तुभक्तिं कृत्वा
ततः । पारणे प्रदेयं च चतुर्विंशं सौभाग्यं देहि ते मम । पूजा करोमि देवदेवे

साधसाद्दानव केसव । चारतं मे रुग नाथं निर्विघ्नं कुरु मे प्रभो । इति तंडु-
लं चाम्लतैश्च श्रीखंडं कुंकुमैश्चार्चयेत्ततः । तांडव त्रैपेचैं का द्यैर्बुध्यैः फ-
प्र कल्पय त । धूप दीपैश्च नैवेद्यै नानाभक्तैश्च तोषयेत । फलं मंत्रः ।
का देव नमामि बलि दानव मर्दनाय । नमामि भुवन त्रयपालनाय
क द्या नमामि कमलारमणाय वाचे तोयोगीश्वराय करवत्कोशिरःसु
धाय ते ऽर्घमंत्रः । श्री रामसि ... देवदेव जगत्प्रभो । गृहाण
र्घं मया दत्तं सौभाग्यं देहि मे प्रभो । प्रथमे नालिकेरेन द्वितीये
बीजपूरकं । तृतीये दाडिमे कूष्मांडं एते ऽर्घाः प्रकीर्तिताः । कूष्मांडै ना-
लिकेरैश्च बीजपूरैश्च दाडिमैः । अर्घं दद्यात् मामंत्रेण कांते कामधेनी
सौवेवचा । ततो गौं पूजयेत् । गावो ममाग्रतः सन्तु गावो मे सन्तु पृष्ठतः ।
गावो मे हृदये सन्तु गवां मध्ये वसाम्यहं । पंचगावः समुत्पन्ना मथ्यमा- ॥१॥

त्रेमहोदधौ। तासां मध्ये तु या नंदा तस्यै धेन्वै नमो नमः। या लक्ष्मीः सर्व
भूतानां या च देवेष्ववस्थिता। धेनुरूपेण सा देवी मम पापं व्यपोहतु।
नमो गोभ्यः श्रीमतिभ्यः सौरभेयीभ्यो नमो नमः। नमो धर्मसुताभ्य
श्च पवित्रेभ्यो नमो नमः। जलाधारे स्थिता यारे देवपितृच हव्यदा। या
सा धेनुरूपा देवि मम पापं व्यपोहतु। सर्वदेवमयी दोग्ध्री सर्वदेवम
यी तथा। या सा कामदुघा नित्यं तस्यै धेन्वै नमो नमः। ब्रह्मणोत्पादि
ते देवि सर्वपापविनाशिनी। संसारार्णवमग्नानां गोमातस्त्रातु मह्
लि। सुरूपा बहुरूपाश्च मातरो लोकमातरः। गावो मामुपसर्पन्तु ल
रितः सागरोपमा। या दितिर्देवमाता च वेदमाता पृथिवी स्थिता। धेनु
रूपेण सा देवि मम पापं व्यपोहतु। सुभद्रा सुरभी नंदा सुशीला नंदिनी
तथा। समुद्रमथनोत्पन्ना पंचगावः प्रसीदन्तु। सोपकुर्या इदयैः। रं तापे

ह्रूपायै· कामायै· चंद्रायै· ज्योत्स्नायै· स्वादित्यै· सरस्वत्यै· महत्यै· विभूत्यै· ध
ष्ण्यायै· उस्रायै· उस्रियायै· स्वहायै· जगत्यै· शक्त्यै॰। नमाम चैवप्र
तव्यः सापाहेतु दिनत्रपांगोऽर्घः। क्षीरोदधिसमुद्भूतं रक्षार्थं चादि
तौकसां गतिस्त्वं सर्वभूतानां रक्षणार्थं प्रसीद मे रुद्राणां चैव
मामाता वसूनां दुहिता तथा। आदित्या भगिनी चैव गृहाण· तां गो
ग्रासमंत्रः। इह विश्वपानं च नैवेद्यं चारपेद्य पयसंयुतं सुरभी वैष्ण
वी माता नित्यं विष्णुपदे स्थिता। प्रतिगृह्णातु मे ग्रासं सुरभी मे प्र
सीदतु। करसंपुटं कृत्वा। कामधेनो रयैवाच्यं रोगानि हंतु मम
कामदुधा प्रसन्ना पापानि हंतु मम कामदुधा प्रसन्ना। शत्रून् हंतु
म· आदा श्रीं हं तु· आयुर्ददातु पुत्रान्ददातु· लक्ष्मी ददातु· सौख्यं ददातु·
त्रिपोगस्तु पुत्रे- पौत्र नप्तांश्च सह बांधवैः ब्रैत्ये सादेन भक्तिमीतिश्च कामे ॥२॥

सप्तत्वपि। मातरः सर्वे सुतानां गावस्त्रिलोकपावंदिता। पवित्रार्थं ब्राह्मणास
गृहे येन चोक्ते कुमातरः। दानुः कुशलतां धेनुं दत्वा। तरपतेधूर्वंवापूजिता
च स्तुता सामे स्तौ रव्यं पुत्रांददातु मे। इति। एवं सम्प्रगावश्चगोविंदं च दि
नत्रयं। ऽन्यस्मै। च शयनं कार्यं ब्रह्मचर्यसमन्वितं। पारवंडालापमनृत
क्रोधं चैव विवर्जयेत्। मौनं दिनत्रयं कार्यं कृष्णकाले तथा विवात्
तीये दिवसे प्राप्ते वंशपात्रत्रयं ततः। सप्तधान्यैर्विपूरितैः वंशपात्र
स्थितैः शुभैः। सौवासिन्यस्तथा पादस्पानित्यं तां तूलकुंकुमैः। इति।। अथ
उद्यापनं कार्यं वृतं संपूर्णे सिद्धये। गोष्ठे वा गोपथे वा विरेच्य स्वात्मसि
गृहं शुभं। अष्टहस्तां चतुर्हस्तां वा चतुरस्रां सुशोभनां। सुधाधवलितं
कृत्वा तत्र कुर्यात् शोभनां। वितानं पुष्पमालाभिः फलैर्नानाविधैरपि।

रात्रौ हि सर्वतोभद्रं मंडलं च प्रकल्पयेत् । आचम्यादिप्रयोगपूर्वकं ब्राह्म-
णानां वरणं । वरुणश्राद्धं । स्वस्तिवाचनं । दद्यामागस्य॰ कृत्वा मंडले
आगत्य । प्रयोगः । मध्ये कलशं स्थाप्य । सुवर्णप्रतिमा कार्याः षोडशः
प्रतिमापूजा । माघके न सुवर्णेन लक्ष्मीनारायणं पूजं पादः । पूजागी
रणपूर्वकं प्रतिष्ठां कुर्यात् । जागरणं च कर्तव्यो रात्रौ ततः पल्लवमिताघ्र
नीकाश्वमहावृक्षैः शोभितः पाकैः तैः पुष्पैः । गोपगोपीसमावृतैर्महावि
रा॰ रुसमन्वितैः । सर्वलक्ष्मीनारायणो दृश्ये न पूजा । ओं लक्ष्मीनारायणाय
धनमयः । देहांगन्यासः । आवाहये भगवन्कृष्ण गोपगोपीसमन्वितः । कृ
पादिनि राजीमिश्रमधूर्जां गृहाण । आवाहनं । आसनं । पाद्यं । पद्मी
(?) पंचामृत॰ शुद्धोदकस्ना॰ करोमि देवदेवेश प्रसादात्तव केशव । जोपु
छेन्निवसा सत्रस्नानं कुर्यात् व्रतीत दा । स्नानं । वस्त्रा॰ यज्ञोपवीतं । ॥३॥

चंदनं। पुष्पं। विशेषः। श्रीकृष्णाय नमः। पादौ। हरये॰ जानौ। बलदेवाय॰ उदरं। मुकुं
दाय॰ कक्षौ। चक्रिणे॰ भुजौ। ग्रीवां। कंठाय॰ कंठे। पद्ममुखाय॰ मुखे। गोविंदाय॰
शिरसि। इत्यंगपूजा। ततः। नामावलीपूजा। केशवाय॰ विष्णवे॰ कृष्णाय॰ वासु
देवाय॰ हृषीकेशाय॰ पद्मनाभाय॰ जनार्दनाय॰ दामोदराय॰ [मा]धवाय॰ त्रि मा
विक्रमाय॰ अनिरुद्धाय॰ अधोक्षजाय॰ हरये॰ श्रीधराय॰ मत्स्याय॰ कूर्मा
य॰ वराहाय॰ नृसिंहाय॰ वामनाय॰ परशुरामाय॰ रघुनाथाय॰ बलभद्रा
य॰ बुद्धाय॰ कल्किने॰ नारायणाय॰ रुक्मिण्यै॰ मित्रविंदायै॰ जांबवत्यै॰
यशोदायै॰ बलभद्रायै॰ नंदायै॰ सुनंदायै॰ सुभद्रायै॰ सुशीलायै॰ सुरभ्यै॰ काम
धेनवे॰ दिक्पालपूजा। गोवर्द्धनधराधार गोकुलत्राणकारक। विष्णुकृतो बाहु
च्छ्रायपूजामि नगोतमः। अर्घ्यः। क्षीराब्धेकृतसंवादं वासुदेवजगत्पते।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं सौभाग्यं देहि मे प्रभो। गोत्रिरात्रव्रतौषधिफलं मम

कारव्रतं सर्वकामप्रदायनेन गृह्णन्ते। धूपं दीपं नैवेद्यं। स्नात्वा। कृत्वा नमस्कारः
प्रदक्षिणा। दक्षिणा। आरात्रिकं पुण्याहं दीर्घमायुरित्यादि। ब्रा॰ भो॰ सं॰ गो॰।
उमामहेश्वराय दाशय्या। उपाहूति नपात्रं। धृतपात्रं। भूषसी। परस्परं त्वा
एवमुद्यापनं कृत्वा व्रतं संपूर्णं हृत वो। सत्र्यो ऽग्रामरणं कृत्वा गौ। दीनान्वप
कौतुकैः। ततः प्रभातसमये होमं कुर्याद्यथाविधि। देवं धेनुं च विप्राय
विधिवत्प्रदत्तो व्रजेत्। पदे पदे श्वमेधस्य फलं प्राप्नोति निश्चितं। यथाश
क्त्या च दानानि फलं प्राप्नोति निश्चितं। यथाशक्त्या च दानानि दत्वा
नुज्ञां विसर्जयेत्। पारिपूर्णं व्रतं कृत्वा दत्वा कामानवाप्नुयात्। इतर
त्येऽप्सु प वा गोष्ठे मातर्गृहे यथासुखं। विसर्जनं। धन्योसि कृतकृत्योसि
कामधेनोः प्रसादतः। सर्वकामावितिनिर्मुक्तो याहि [illegible] स्थाने धौ। गावो
[illegible]स्तु मे सर्वतः पृष्ठतो मे। [illegible]
[illegible]तु मे पुण्यं गावो ग्रतस्तु मे पशवः। ॥१५॥

द्धाधारस्थितं सर्वं नश्यन्ति पापाः पुनः पुनः ॥ उद्यापनं ते विष्णुमंत्रेण होमः ॥ १०८
अभिषिक्तः ॥ ब्राह्मणादीः ॥ इति गोत्रिरात्रव्रतोद्यापनविधिः ॥
विशेषेण गोदानं ॥ गोषु नित्यं प्रशस्ताः प्रवर्त्तते गोषु यस्याः प्रतिष्ठिताः ॥ गोषु वेदाः समुत्प
न्नाः सषडंगपदक्रमाः ॥ शृंगमूले गवां नित्यं ब्रह्मा विष्णुश्च संस्थितौ ॥ शृंगाग्रे सर्व
तीर्थानि स्थावराणि चराणि च ॥ शिरोमध्ये महादेवः सर्वकारणकारणः ॥ ललाटे
टे संस्थिता देवी नासामध्ये तु षण्मुखः ॥ कम्बलाश्वतरौ नागौ नासापुटसमुपस्थि
तौ ॥ कर्णयोरश्विनौ देवौ नेत्रयोः शशिभास्करौ ॥ दंतेषु वायवः सर्वे जिह्वायां
वरुणः स्थितः ॥ सरस्वती च हुंकारे यमकुंडौ च पृष्ठयोः ॥ संध्यात्रयं तिष्ठव
ग्रीवायां च पुरंदरः ॥ पक्षाणि वक्षदेशे च पालिभ्यां च प्रवासितः ॥ कादंबकम
लो धर्मः स पंकजं घास्ये तिष्ठति ॥ खुरमध्येषु गंधर्वाः खुराग्रेषु च पन्नगाः ॥ खुरा
णां पश्चिमे भागे राक्षसाः संप्रतिष्ठिताः ॥ एकादश तथा रुद्राः पृष्ठदेशे व्यवस्थिताः ॥ ता
ता नाभ्यै लोकमातृणां वसवः सर्वसंधिषु ॥ श्रोणितटस्थाः पितरो गुल्फकेषु च

मातरः। शिरस्थाने गवां नित्यं स्वाहा लांगलमाश्रिताः। त्रयस्त्रिंशत्कोटिसृष्टास्ते
मकूपे वा व्यवस्थिताः। जठरे गार्हपत्योग्निर्दक्षिणाग्निर्हृदि स्थितः। मुखे चाहव
नीयाग्निर्नेत्राश्चालोकर एव च। सर्वदेवमया गावः सर्वतीर्थमयाः स्मृताः। ता
भ्यो नमोस्तु धेनुभ्यस्ता मे कामं प्रयच्छतां। एवं स्तुत्वा नमस्कृत्य दद्युं सर्व
समृद्धिदां॥ इति समाप्तः। संवत् १८ ८१ श्रावण शुदि २ शनौ = पाण्डा पध्वे
तो नाद्धास्तत्-अनंतदेवेनालिखितं॥

इदं पुस्तकं दी॥ श्रीवासुदेव-अनंतदेवयोः॥

५२

॥५॥